

Lyhentyneen hammaskaaren hoito

29.1.2013

Lyhentyneeksi hammaskaareksi kutsutaan tilannetta, jossa hampaistosta puuttuvat ainakin isot takahampaat ja mahdollisesti myös takahampaiden ja etuhampaiden välistä välihampaat. Kymmenen vastakkain purevaa hammasparia riittää yleensä pureskeluun ja tasapainoiseen purentaan, eikä puuttuvia takahampaita tarvitse aina korvata hammasproteesilla. Mikäli hampaiden puuttuminen kuitenkin aiheuttaa ongelmia, asia kannattaa selvittää huolellisesti.

Takahampaiden puuttumisesta ei välttämättä ole haittaa

Leukanivelen ja puremalihasten ongelmat ovat lyhentyneestä hammaskaaresta huolimatta vähäisiä. Lyhentynyt hammaskaari saattaa aiheuttaa nivelääniä ja -kipuja sekä välilevyn virheasennon. Jos hampaita puuttuu molemmilta puolilta leukoja, leukanivelet ja hampaat rasittuvat tasaisemmin kuin jos hampaita puuttuu vain toiselta puolen leukaa. Purennan teho laskee etenkin silloin, kun hammaskaari on lyhentynyt voimakkaasti eli myös välihampaat puuttuvat. Pitkällä aikavälillä lyhentyneeseen hammaskaareen voi kehittyä hampaiden väleihin aukkoja, ja etuhampaat saattavat kulua. Muutokset purennassa eivät kuitenkaan ole vakavia.

Tutkimus ja hoitosuunnitelma

Hoidon aluksi selvitetään potilaan yleisterveydentila ja lääkitykset. Purentaelimistön kunto tutkitaan huolellisesti ja tarvittaessa otetaan röntgenkuvia ja kipsimallit. Potilaan kanssa keskustellaan puuttuviin hampaisiin mahdollisesti liittyvistä purennallisista ja ulkonäöllisistä haitoista.

Takahampaiden puuttuminen ei välttämättä vaadi erityistä hoitoa, jos omien jäljellä olevien hampaiden purenta on tasapainoinen. Joskus jäljellä olevien hampaiden korjaamisesta kestäville materiaaleilla (esimerkiksi keraamiset tai kultakruunut) saattaa olla enemmän hyötyä kuin lisähampaiden tekemisestä puuttuvien takahampaiden tilalle.

Näiden toimenpiteiden lisäksi laaditaan yksilöllinen ylläpitohoito-ohjelma. Säännöllinen ylläpitohoito ja hyvä suu- ja proteesihygienia ovat erittäin tärkeitä niin omien hampaiden kuin hammasproteesienkin kestävyydelle.

Hoito

Hammashoidon ensisijaisena pyrkimyksenä on säilyttää omat hampaat, ylläpitää tai palauttaa riittävä purentakyky sekä ehkäistä haitalliset purentamuutokset.

Joskus hampaita joudutaan kuitenkin poistamaan. Syitä hampaiden poistamiseen saattavat olla jäljellä olevien hampaiden tulehdukset tai vauriot, joiden hoitoennuste on huono, hampaiden hankalat virheasennot, potilaan huono hoitomotivaatio tai yleisterveydelliset ongelmat ja hampaiston huono kokonaisennuste.

Puuttuvien hampaiden korvaaminen

Jos lyhentyneestä hammaskaaresta on selvästi haittaa, korvataan puuttuvat hampaat ensisijaisesti kiinteällä proteesilla, kuten implanttikantoisella kruunulla tai sillalla. Takahampaat voidaan korvata myös irrotettavalla proteesilla, mutta pelkästään takahampaiden korvaaminen ei näytä lisäävän suun terveyteen liittyvää elämänlaatua. On hyvä muistaa myös, että irrotettava proteesi voi lisätä hampaiden reikiintymistä.

Yleisyys

Suomalaisia aikuisia koskevassa [Terveys 2000 -tutkimuksessa](#) yläleuan takahampaista puuttui 4 prosentilta 30–44-vuotiaista, 17 prosentilta 45–64-vuotiaista ja 37 prosentilta yli 65-vuotiaista. Alaleuan takahampaista puuttui 5 prosentilta 30–44-vuotiaista, 40 prosentilta 45–64-vuotiaista ja 68 prosentilta yli 65-vuotiaista.

Yläleuan takahammaspuutoksista noin puolet oli korvattu proteesilla (irrotettava tai kiinteä proteesi) ja alaleuan takahammaspuutoksista alle puolet.

Potilasversion tekstin on Lääkäriseura Duodecimin Käypä hoito -suositusten pohjalta työstänyt lääketieteen erikoistoimittaja **Teija Riikola** ja sen ovat tarkistaneet suositusten laatineen työryhmän puheenjohtaja, hammaslääketieteen tohtori, erikoishammaslääkäri **Ritva Näpänkangas** Oulun yliopistosta ja hammaslääketieteen tohtori, erikoishammaslääkäri **Marja Pöllänen** Turun yliopistosta.

Vastuun rajaus

Käypä hoito -suositukset ovat parhaiden asiantuntijoiden laatimia yhteenvetoja yksittäisten sairauksien diagnostiikan ja hoidon vaikuttavuudesta. Ne eivät korvaa lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattilaisen omaa arviota yksittäisen potilaan parhaasta mahdollisesta diagnostiikasta, hoidosta ja kuntoutuksesta hoitopäätöksiä tehtäessä.

Käypä hoito

Terveydenhuollon tueksi
– potilaan parhaaksi.